✓Tékklisti fyrir fjármálaráðherra

Halldór Benjamín Þorbergsson, framkvæmdastjóri Samtaka atvinnulífsins

@atvinnulifid

@atvinnulifid

SA

Sporin hræða: 211 skattkerfisbreytingar á 8 árum

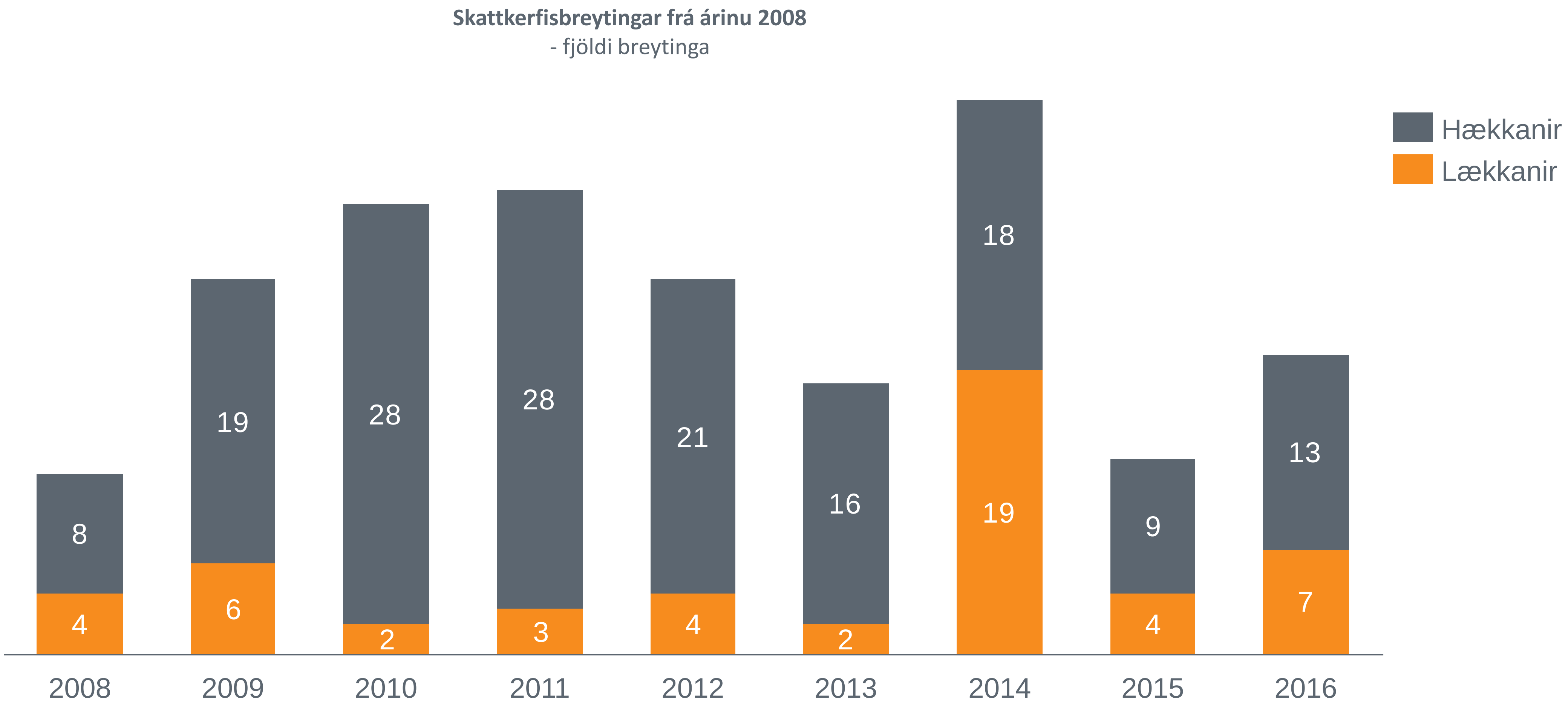

@atvinnulifid
@atvinnulifid

Fyrstu tíma vinnudagsins starfa Íslendingar fyrir hið opinbera. Sú vinnuskylda hefur verið aukin á undanförnum árum.

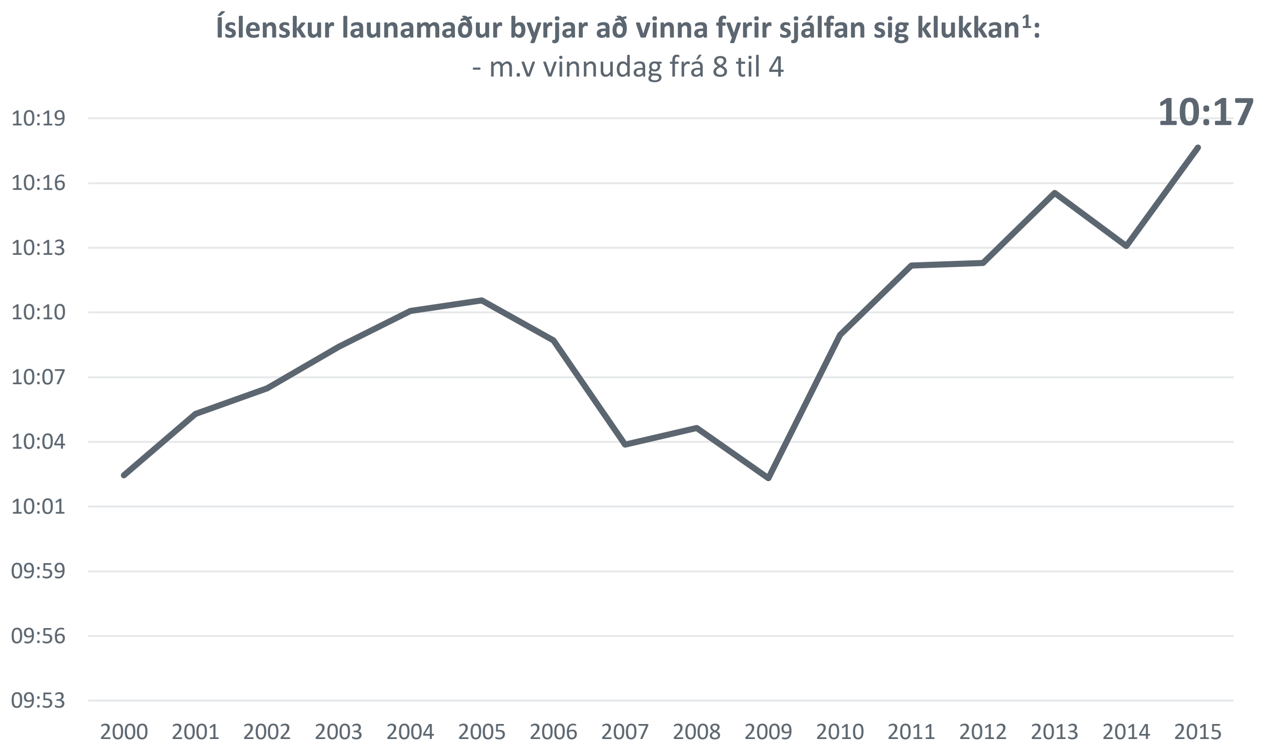

Árið 2015 hófu Íslendingar að vinna fyrir eigin launum klukkan 10:17 ef einungis er tekið tillit til launaskatta.

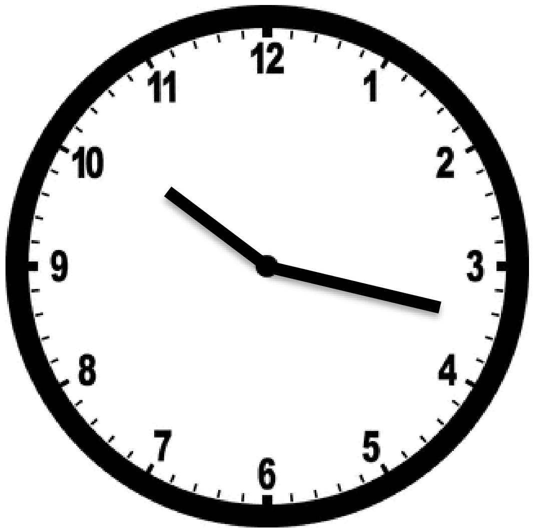

Íslendingar vinna nú 11 dögum lengur fyrir hið opinbera á hverju ári en þeir gerðu árið 2009.

[1] Hlutfall launa eftir skatt af heildarlaunum. Miðað er við meðallaun á hverjum tíma.

Mál málanna í dag

1. Staða íslenska skattkerfisins
2. Eiginleikar góðs skattkerfis
3. Hvernig komumst við þangað?

1

Hver er staðan í dag?

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Ísland er háskattaland: Megum ekki gleyma því – rými til frekari hækkana er ekki til staðar

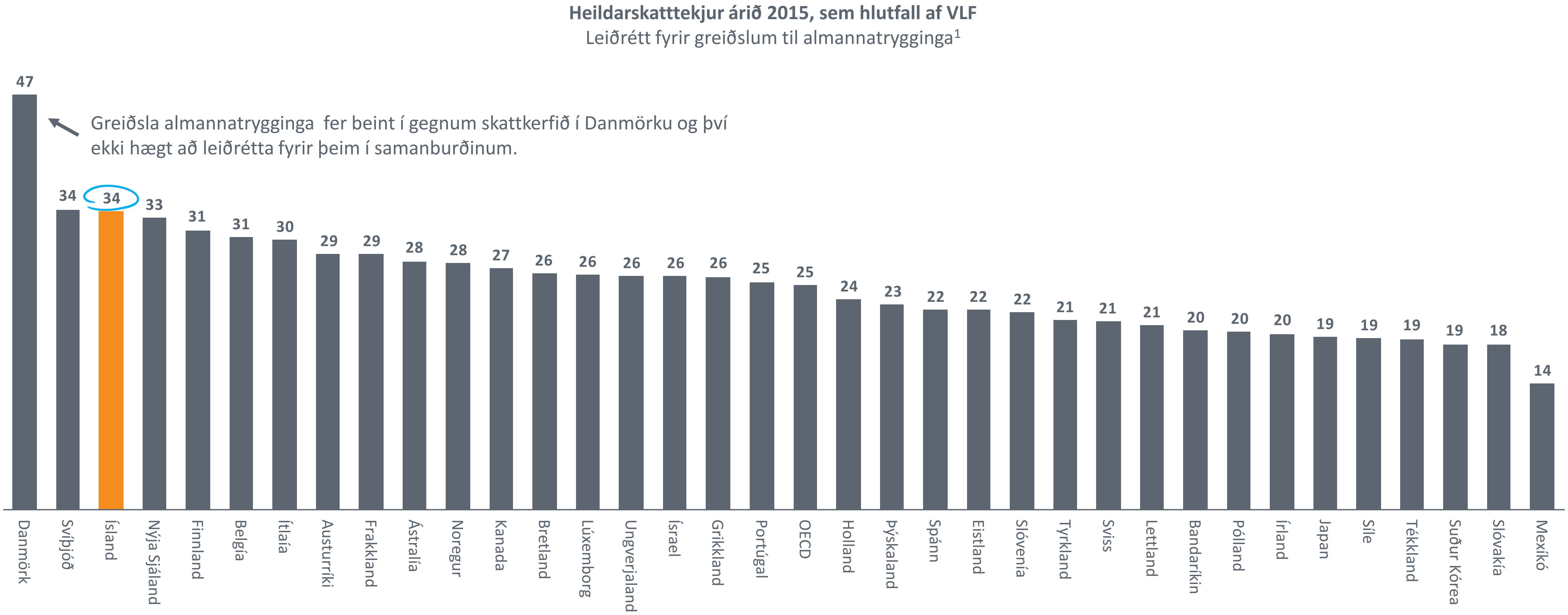

[1] Árið 2014 fyrir Ástralíu, Japan og Pólland

@atvinnulifid
@atvinnulifid

Heimildir: OECD

SA

Opinbera báknið er bólgið: Forsenda þess að svigrúm skapist til skattalækkana er að hið opinbera dragi úr umsvifum sínum

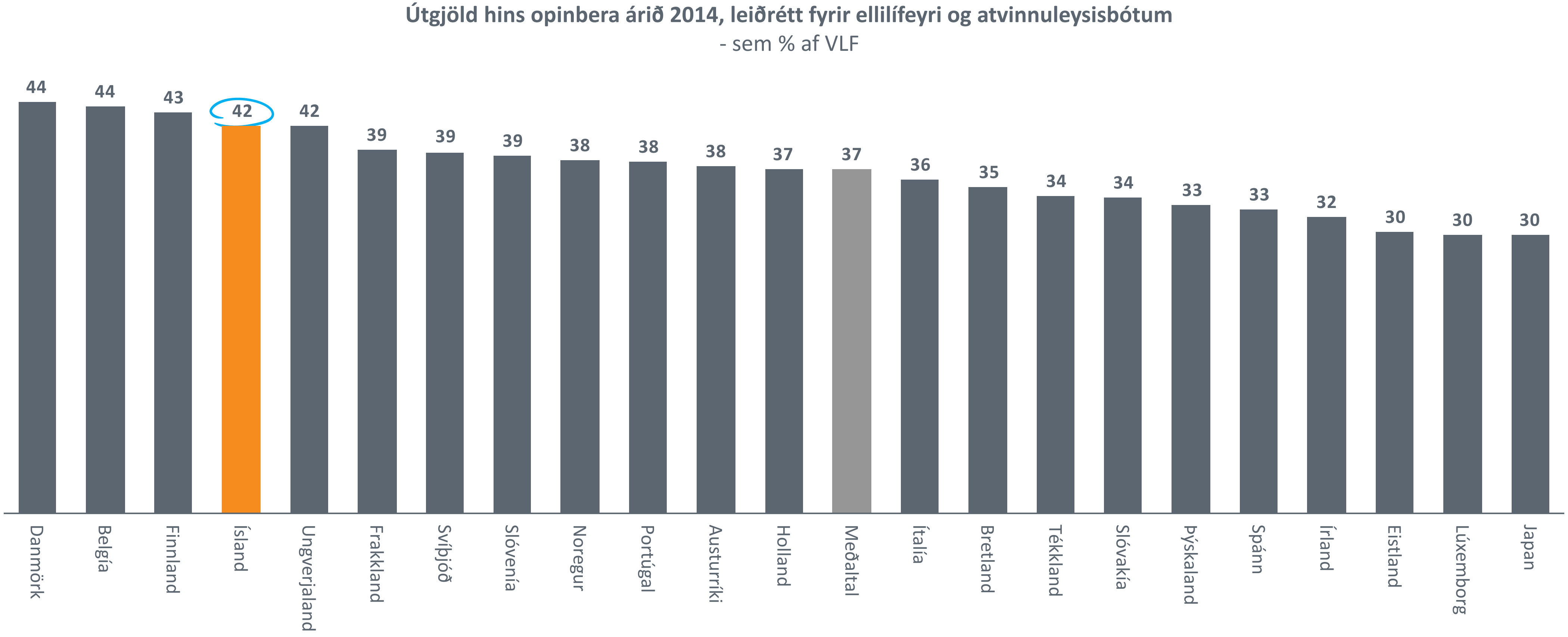

@atvinnulifid
@atvinnulifid
Heimild: OECD

Aftur til framtíðar: Skatttekjur nálgast það sem mest var á síðustu þensluárum

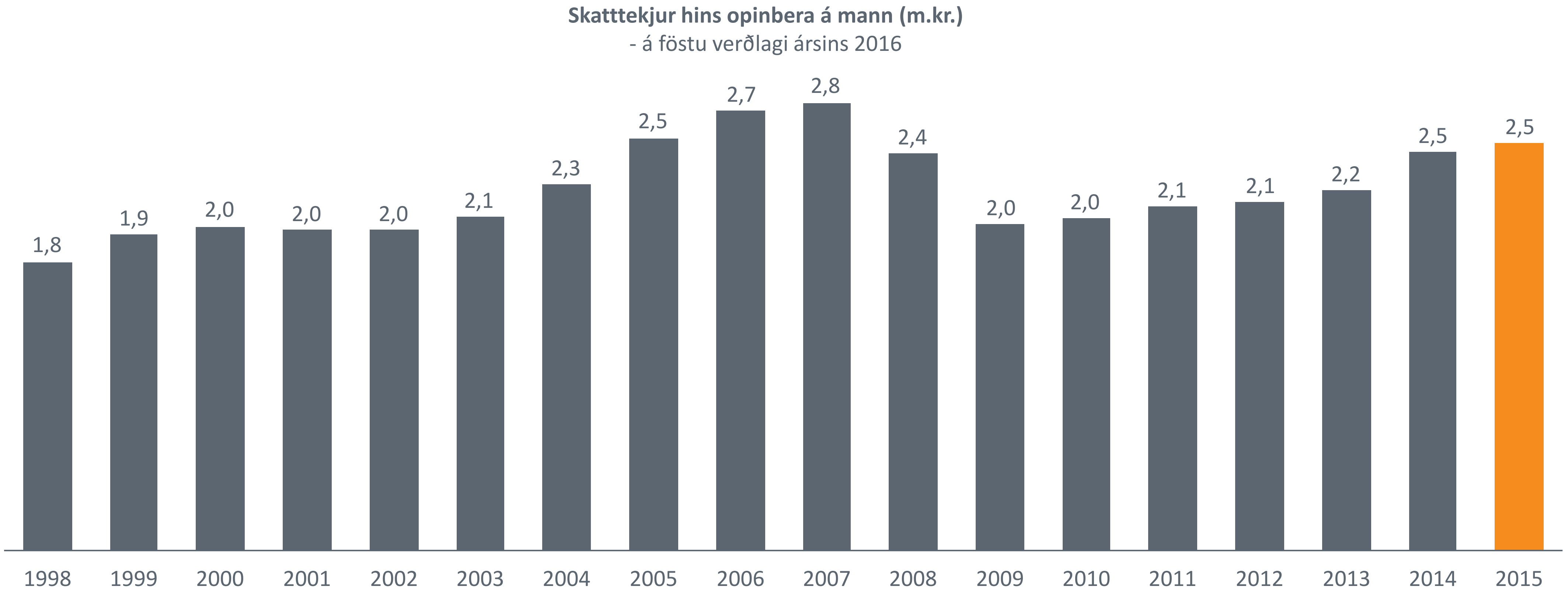

Heimild: Hagstofa Íslands

Ríkisútgjöld vaxa hraðar nú en á síðasta þensluskeiði: Gert ráð fyrir hverfandi afgangi á komandi árum – jafnvel þótt gert sé ráð fyrir 11 ára hagvaxtarskeiði

- Fjárlög ársins 2017 voru samþykkt fyrir síðustu áramót með litlum afgangi miðað við mikinn tekjuvöxt ríkissjóðs og þær þungu skuldir sem enn hvíla á ríkinu.

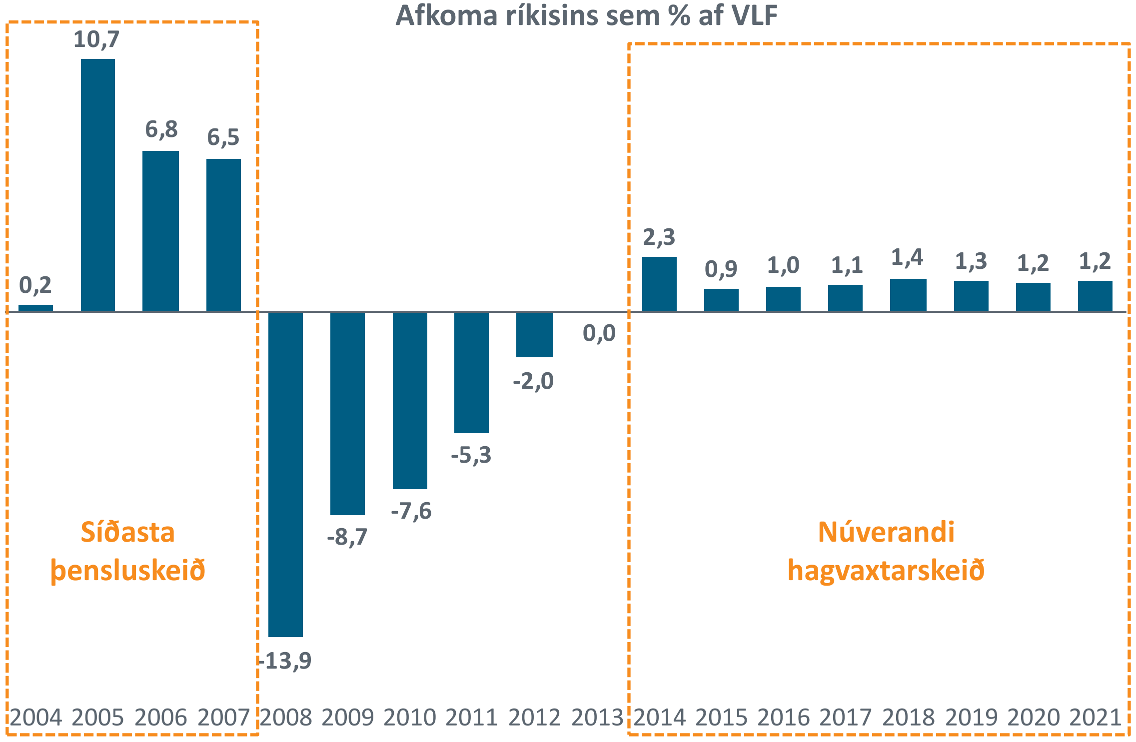

- Útgjöld hafa verið aukin markvisst á undanförnum árum og mun meira en í síðustu uppsveiflu árin fyrir hrun.

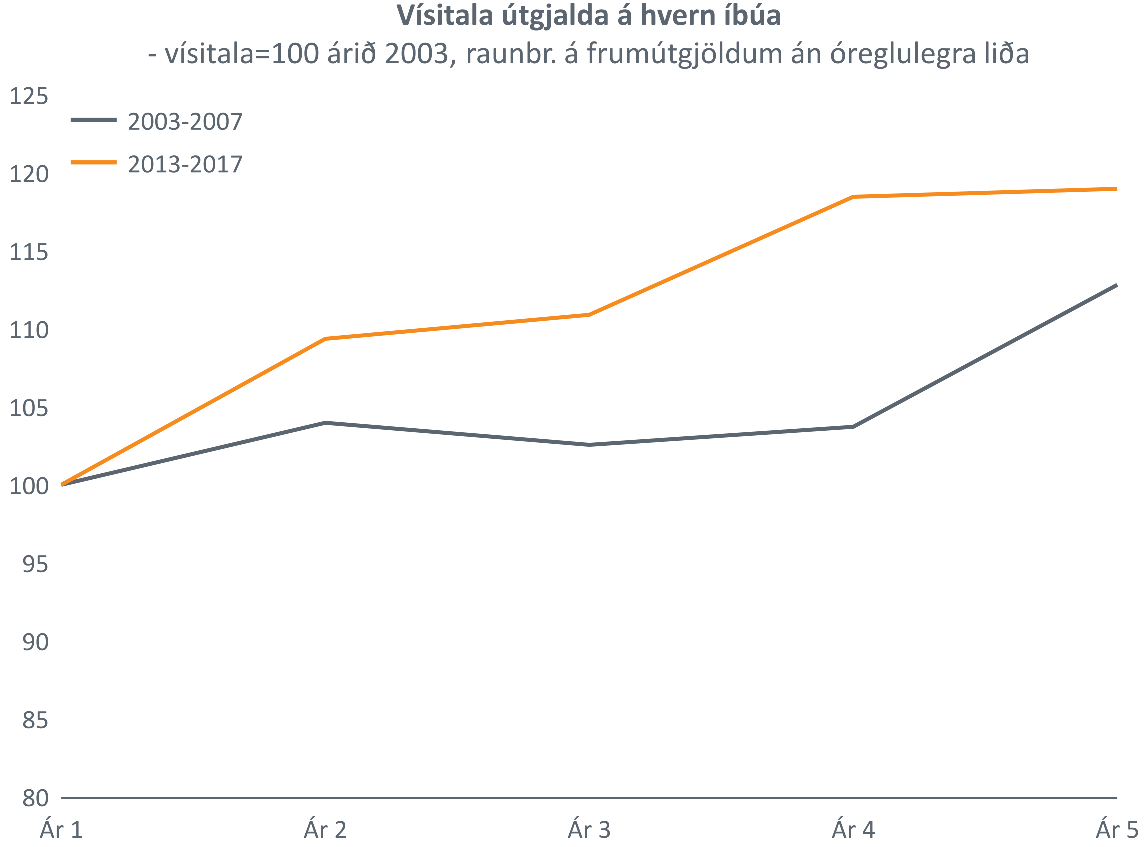

@atvinnulifid
@atvinnulifid

Heimildir: Ríkisreikningar, fjárlagafrumvarp 2017, útreikningar efnahagssviðs

SA

Umframkeyrsla er viðtekin venja: Útgjöld stefna hærra en í síðustu uppsveiflu – mál að linni

- Útgjöld ríkisstofnana umfram fjárheimildir fjárlaga eru viðtekin venja. Raunar er það svo að þegar þingið tekur til umræðu fjárheimildir ríkisstofnanna eru þær auknar um nokkrar prósentur.

- Meðalaukning útgjalda frá framlagningu frumvarps til endanlegrar niðurstöðu ríkisreiknings var um 7% árin 2010-2015. Verði sami háttur á árið 2017 má gera ráð fyrir því að útgjöld ríkissjóðs nemi um 31% af vergri landsframleiðslu og verði töluvert meiri en áður.

Vísitala ríkisútgjalda frá fjárlagafrumvarpi til ríkisreiknings
- meðaltal áranna 2010-2015

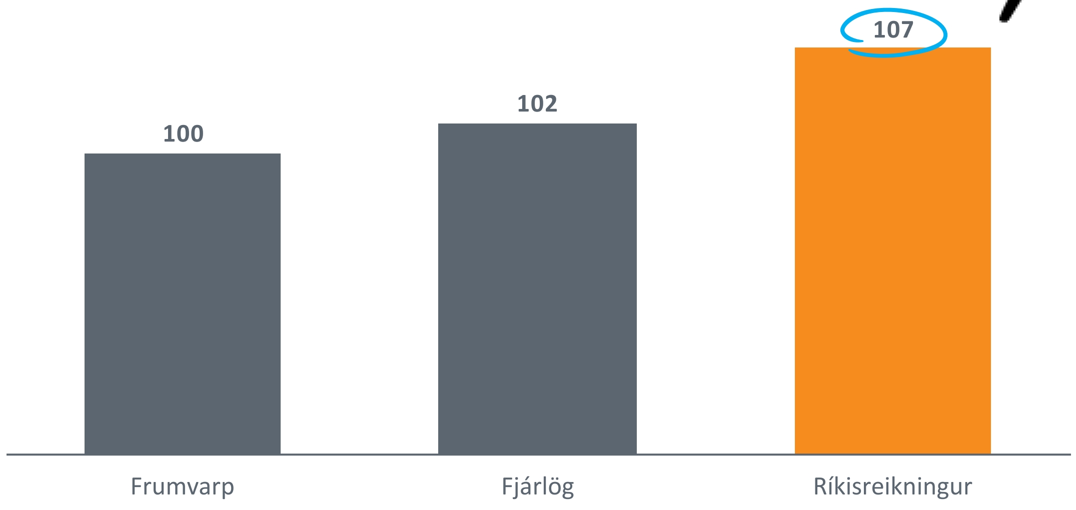

Heildarútgjöld ríkissjóðs
- % af VLF

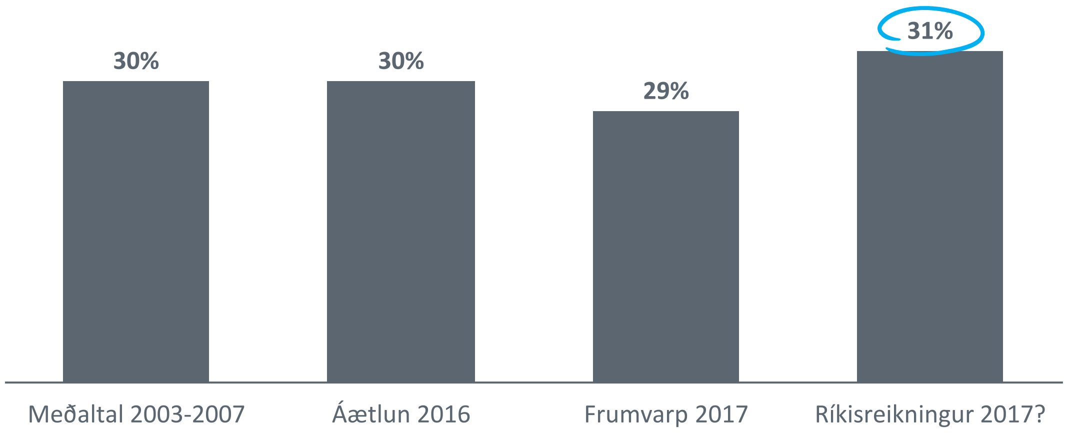

Heimildir: Ríkisreikningar, fjárlagafrumvarp 2017, útreikningar efnahagssviðs

2

Hvers konar skattkerfi viljum við?

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Hvað einkennir gott skattkerfi?

Einfalt

Einfalt skattkerfi lágmarkar kostnað vegna skattheimtu fyrir bæði yfirvöld og skattborgara.

Gagnsætt

- Gagnsætt skattkerfi stuðlar að betri skilningi skattborgara og lækkar kostnað.
- Stuðlar jafnframt að aukinni eftirfylgni og dregur úr undanskotum.

Skilvirkt

Skilvirkt skattkerfi lágmarkar neikvæð áhrif skatta á ákvarðanir um sparnað, fjárfestingu, neyslu og vinnuframlag.

Fyrirsjánlegt

Fyrirsjáanlegt skattkerfi dregur úr óvissu og auðveldar áætlanagerð bæði fyrirtækja og einstaklinga.

3

Hvernig komumst við þangað?

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

3

Hvernig komumst við þangað?

Tékklisti úr tillögum Samráðsvettvangs:

✓ Einstaklingar

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Jaðarskattar hafa hækkað á alla hópa: Háir jaðarskattar draga úr hvata einstaklinga til að auka tekjur sínar og geta því haft neikvæð áhrif á vinnuframlag

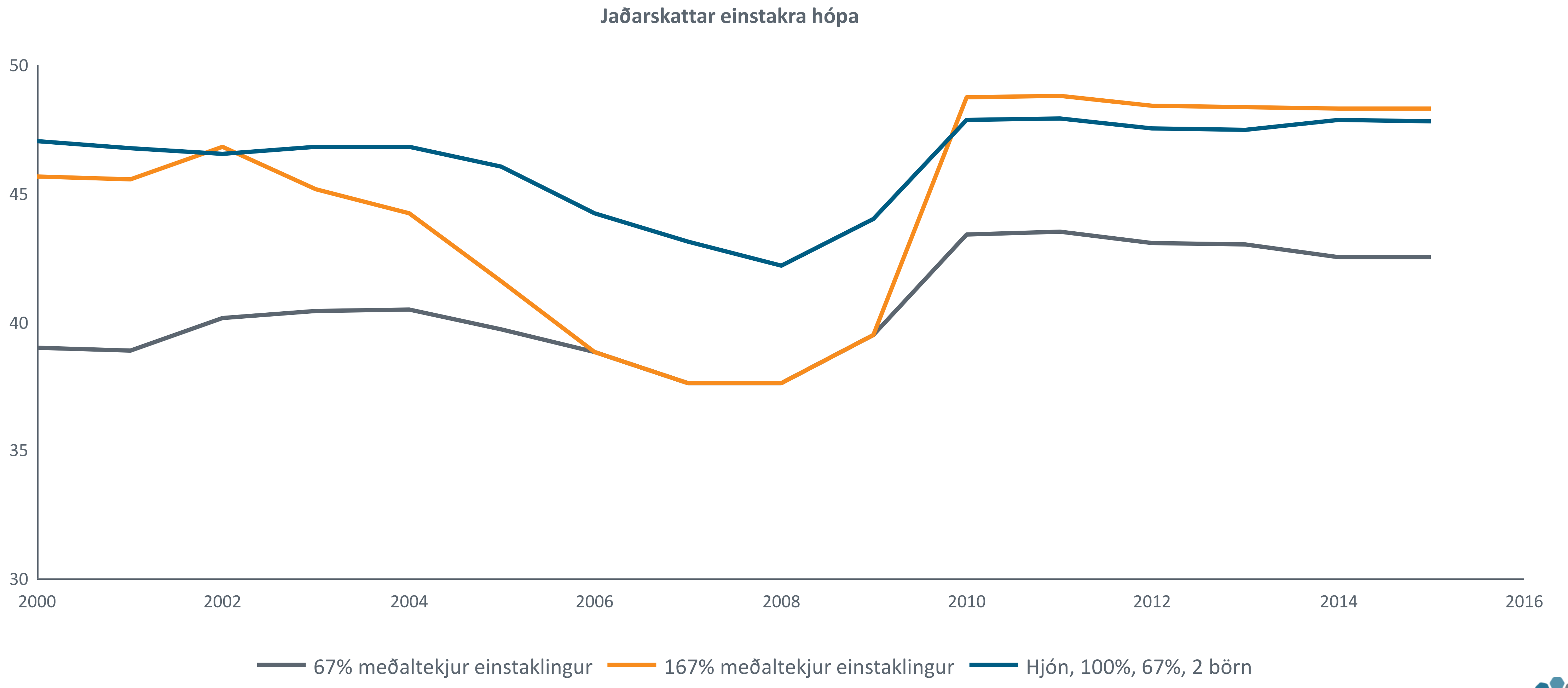

@atvinnulifid
@atvinnulifid
SA

Jöfnuður er mikill á Íslandi: Hvort sem horft er til ráðstöfunartekna eða menntunar þá er tekjujöfnuður hvergi meiri

Gini: Tekjujöfnuður miðað við ráðstöfunartekjur
- nýjasta gildi (0-100)

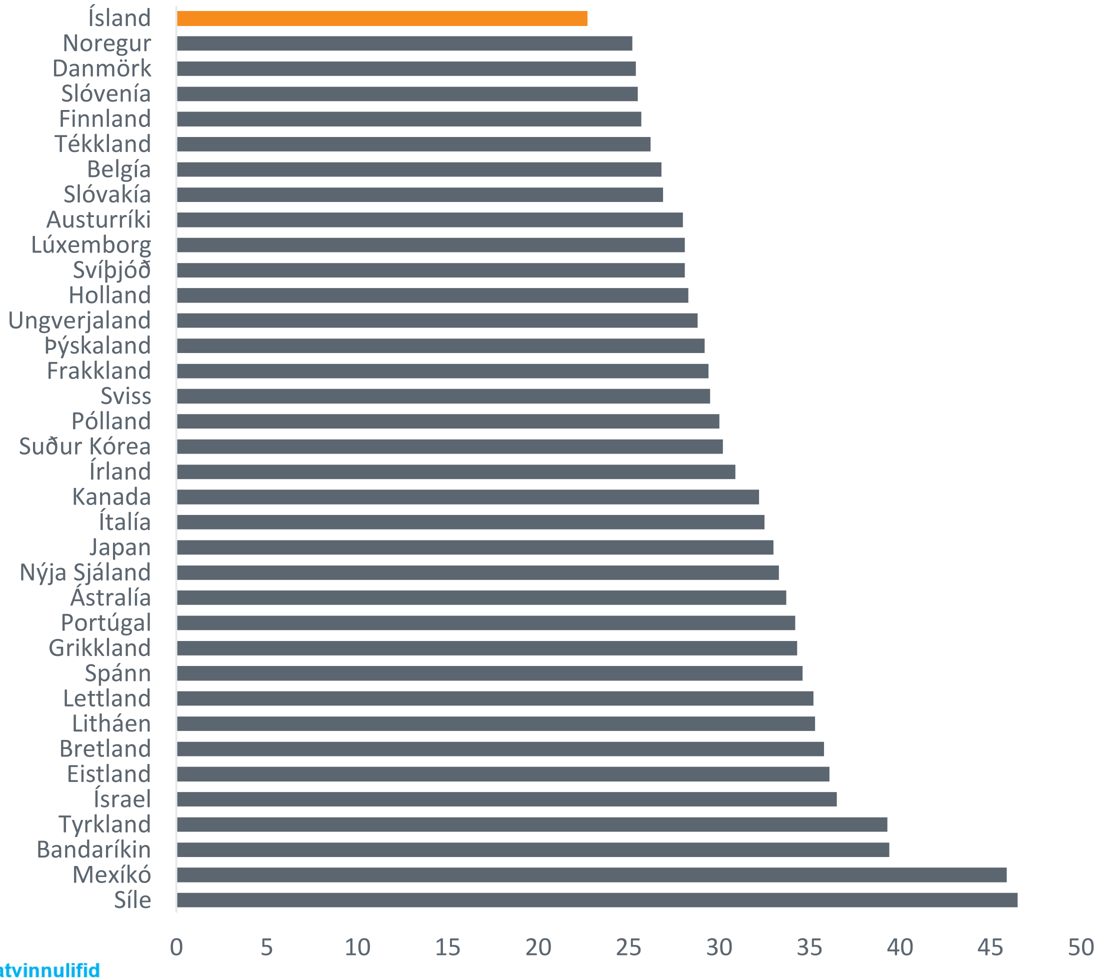

Tekjujöfnuður eftir menntun
- mismunur á háskólamenntun og grunnmenntun

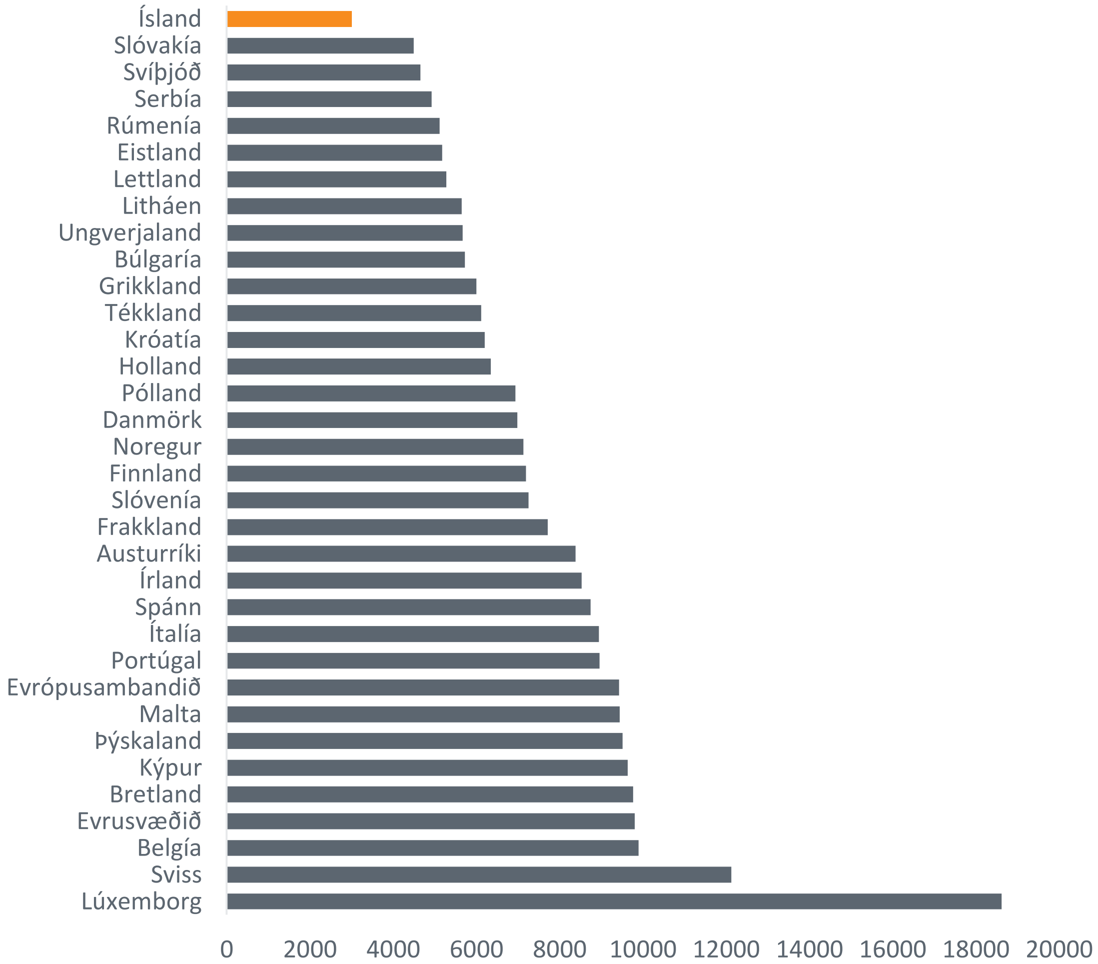

Einfaldara og skilvirkara tekjuskattskerfi: Stuðningur er aukinn til tekjulægri hópa

Einstaklingsframtöl

Hver og einn ber ábyrgð á sínum skattgreiðslum og skattkerfið meðhöndlar framteljendr á samkvæman hátt

Barnabætur

Ógagnsætt og flókið kerfi

Barnabætur eiga að vera réttur barnsins og fylgja barninu

Þessi nálgun dregur úr byrðum miðtekjuhópsins. Bæði þrepin lækka svo meginþorri skattgreiðenda mun búa við lægri skattprósentu í nýju kerfi.

Vaxtabætur

- Vaxtabótakerfið felt niður í núverandi mynd og stuðningi beint til lágtekjuhópa með útborganlegum persónuafslætti

Tvö skattþrep – 25% og 43%

- Persónuafsláttur hækkar línulega upp að 970 þúsund
- Fyrir hærri tekjur er persónuafsláttur 1.250 þúsund sem skerðist um 29% af tekjum

Eftir breytingar: 90% einstaklinga myndu greiða skatta í lægra þrepi

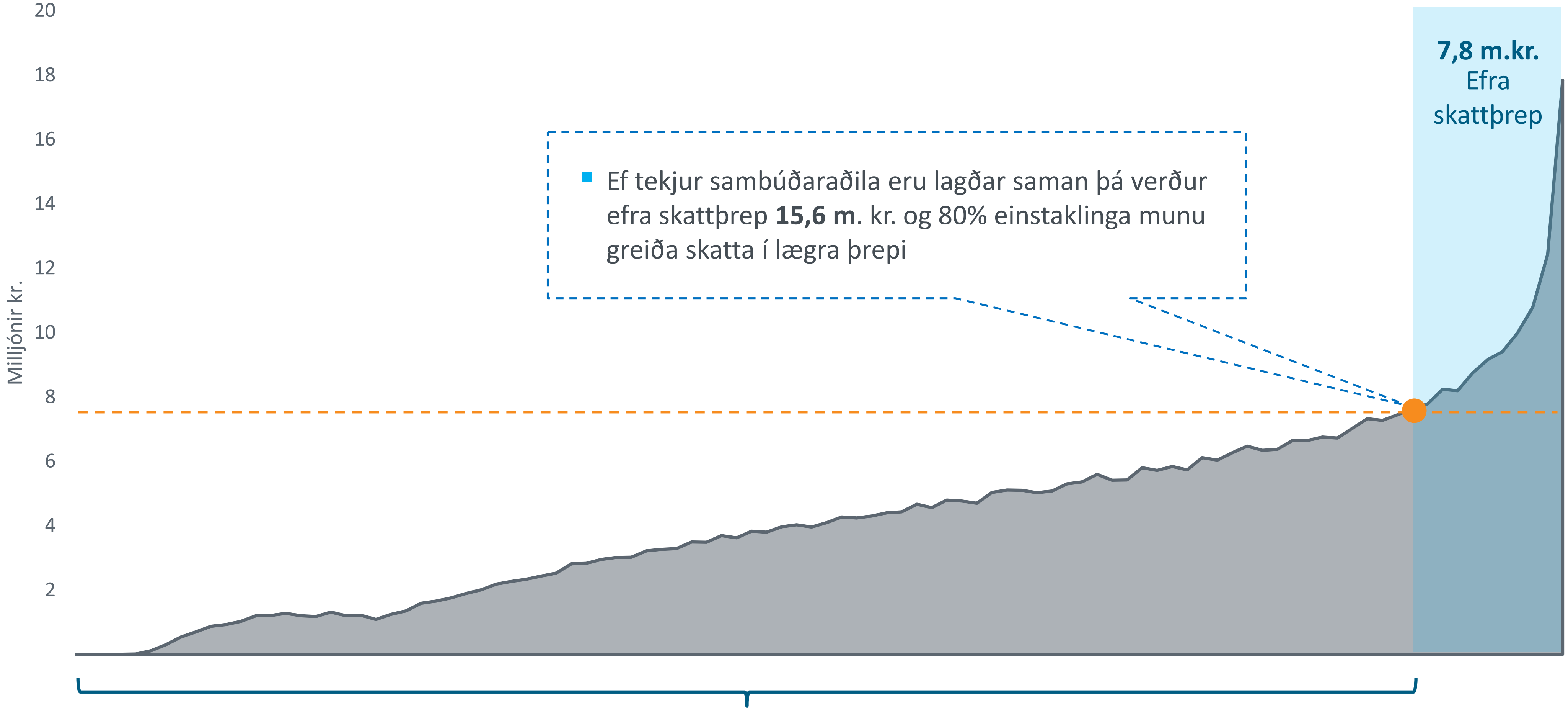

90% einstaklinga myndu greiða skatta í lægra þrepi

Helmingur skattgreiðenda er með tekjur á bilinu 1,2–5,7 m.kr

3

Hvernig komumst við þangað?

Tékklisti úr tillögum Samráðsvettvangs:

- ✓ Einstaklingar
- ✓ Neysluskattskerfið

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Virðisaukaskattskerfið er í þremur flóknum þrepum

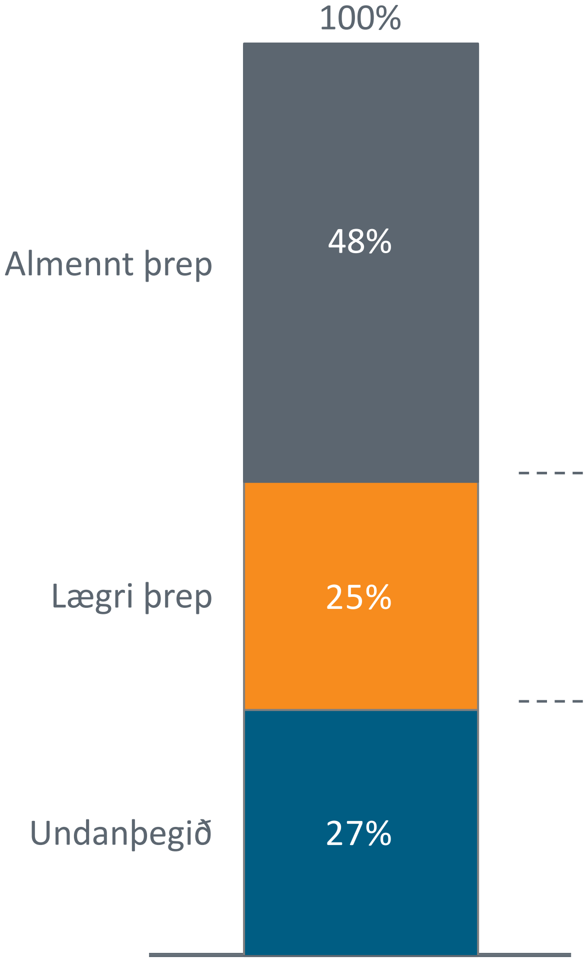

Útgjöld heimila eftir virðisaukaskattskyldu (2010-2012

Miðað er við nýjustu rannsókn Hagstofu Íslands á útgjöldum íslenskra heimila

Almennt þrep (24%)

- ✓ Fjármálaþjónusta
- ✓ Íþróttaviðburðir
- ✓ Heilsurækt og sundl.
- ✓ Heilbrigðisþjónusta
- ✓ Menningastarfsemi
- ✓ Félagastarfsemi
- ✓ Almenningssamg.
- ✓ Leigubílaakstur
- ✓ Ferðir með fatlað fólk og aldraða
- ✓ Akstur skólabarna
- ✓ Prestþjónusta
- ✓ Ritstörf
- ✓ Tónstörf
- ✓ Þjónusta ferðaskrifstofa

Lægra þrep (11%)

- ✓ Matvæli
- ✓ Rafmagn
- ✓ Heitt vatn
- ✓ Hótelgisting
- ✓ Sjónvarp og útvarp
- ✓ Bækur og tímarit
- ✓ Tónlist
- ✓ Vegatollar
- ✓ Aðrir baðstaðir
- ✓ Aðrir fólksflutningar
- ✓ Skipulagðar ferðir með leiðsögn
- ✓ Þjónusta ferðaskrifstofa
- ✓ Áfengi
- ✓ Þjónusta

Undanþegið (0%)

- ✓ Þjónusta
- ✓ Ráðgjöf
- ✓ Framleiðsla
- ✓ Byggingarefni
- ✓ Geymsla
- ✓ Viðgerðir
- ✓ Flutningar
- ✓ Vélaleiga
- ✓ Raftæki
- ✓ Leiga lausafjármuna.
- ✓ Þjónusta
- ✓ Þjónusta-ferðaskrifstofa

Íslenska neysluskattskerfið er óskilvirkt í samanburði við nágrannaríkin

- Margþrepa kerfi kallar á miskilning á núgildandi reglum – leki á milli skatta og ójafnræði
- Misjöfn gjaldhlutföll fyrir vörur og þjónustu sem eru veittar af sama aðila skapa flækjustig þegar kemur að álagningu, skattskilum og eftirliti.
- Ef ákveðnir hlutar starfsemi falla undir lægra þrepið myndast hvati til að auka álagningu á þá þætti.
- Þetta fyrirkomulag skapar velferðartap, flækjustig og hvata til undanskota

Skilvirkni virðisaukaskattkerfa
(2014)

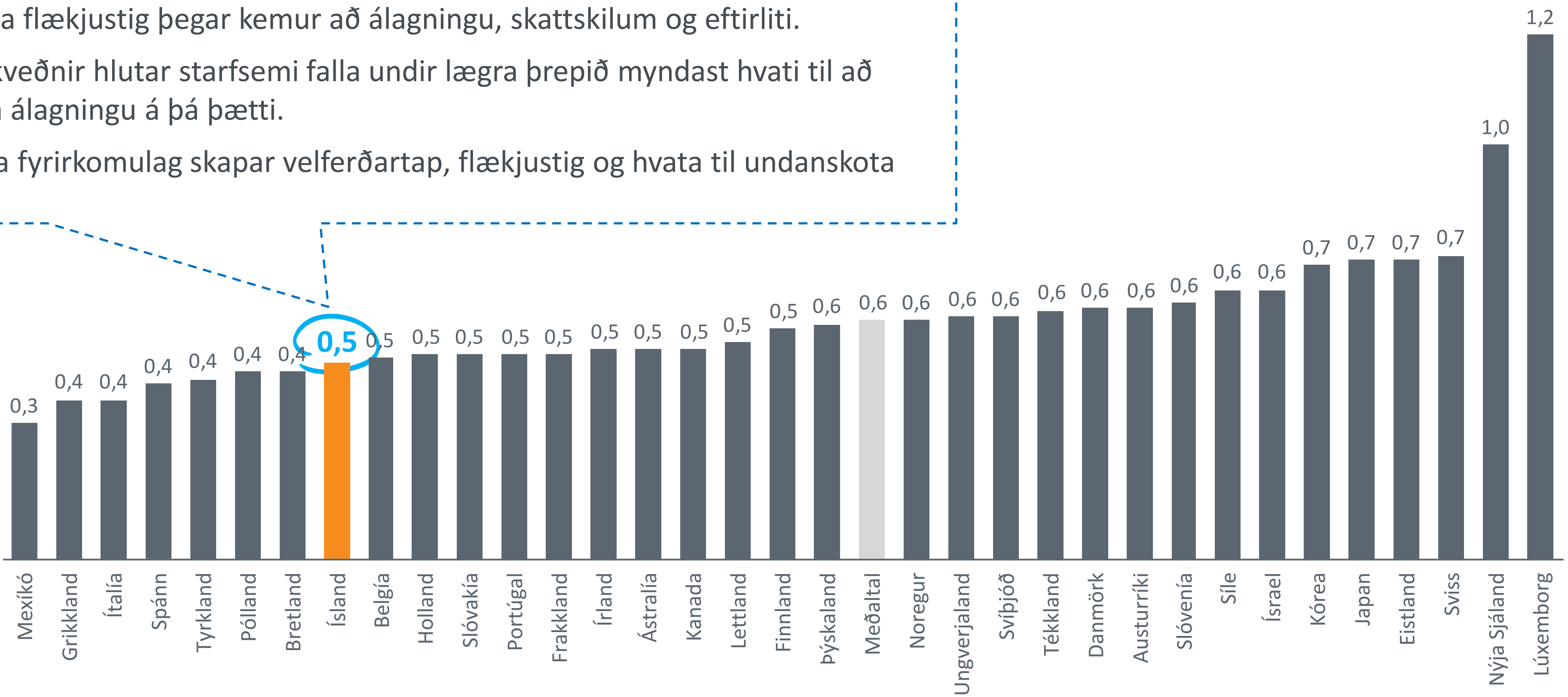

Heimild: OECD, Fjárlög

@atvinnulifid
@atvinnulifid

SA

Auka skilvirkni og gagnsæi neysluskattskerfa: Taka upp eitt virðisaukaskattsþrep og breikka skattstofninn

1	2
Eitt virðisaukaskattsþrep	**Breikkun skattstofns**

Færri undanþágur og þrep leiða til gagnsæis og bætts skilnings á skattkerfinu

Tvö eða fleiri skattþrep og undanþágur valda flækjum, misræmi og misskilningi	Engin haldbær rök fyrir því að sum þjónusta sé án vsk á meðan önnur er það
19%	**Fækka undanþágum**

Með fækkun undanþága og sameiningu þrepa mætti lækka almenna þrepið án skerðinga tekna

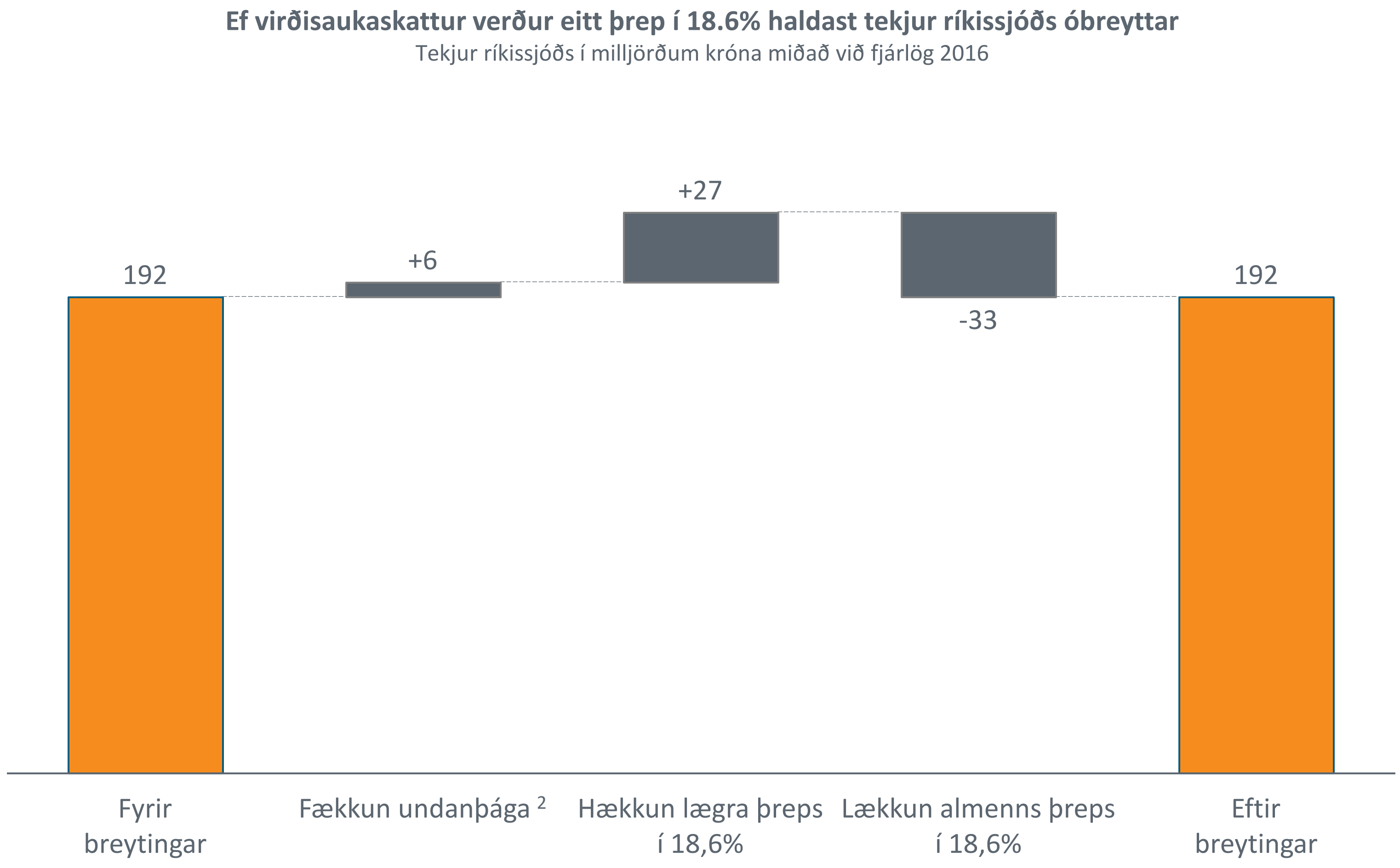

Heimild: Samráðsvettvangur um aukna hagsæld

4

Hvernig komumst við þangað?

Tékklisti úr tillögum Samráðsvettvangs:

- ✓ Einstaklingar
- ✓ Neysluskattskerfið
- ✓ Tryggingagjaldið

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Hátt tryggingagjald eykur kostnað og hamlar fjölgun starfa: Þrátt fyrir að atvinnuleysi sé hverfandi er tryggingagjaldið enn of hátt

Tryggingagjaldið er 6,85% af heildar launatekjum

Tryggingagjaldið er ígildi 15. starfsmannsins á launaskrá íslenskra fyrirtækja.

ÁSKORUN TIL ALÞINGIS
LÆKKUM TRYGGINGAGJALDIÐ

Það gengur vel í atvinnulífinu á mörgum sviðum og atvinnuleysi hefur minnkað hratt. Þrátt fyrir það er tryggingagjald sem rennur m.a. til greiðslu atvinnuleysisbóta enn í hæstu hæðum. Árlegt gjald er um 20 til 25 milljörðum króna hærra en það ætti að vera.

Tryggingagjaldið kemur harðast niður á litlum og meðalstórum fyrirtækjum þar sem flest ný störf verða til. Fyrirtæki sem er með tíu starfsmenn í vinnu greiðir í raun laun þess ellefta en hann fær ekki að koma í vinnuna.

Hátt tryggingagjald minnkar getu fyrirtækja til að hækka laun eða ráða fleiri í vinnu.

Við skorum á Alþingi að láta verkin tala og lækka tryggingagjaldið.

Tekjur ríkisins af tryggingagjaldi í milljónum króna

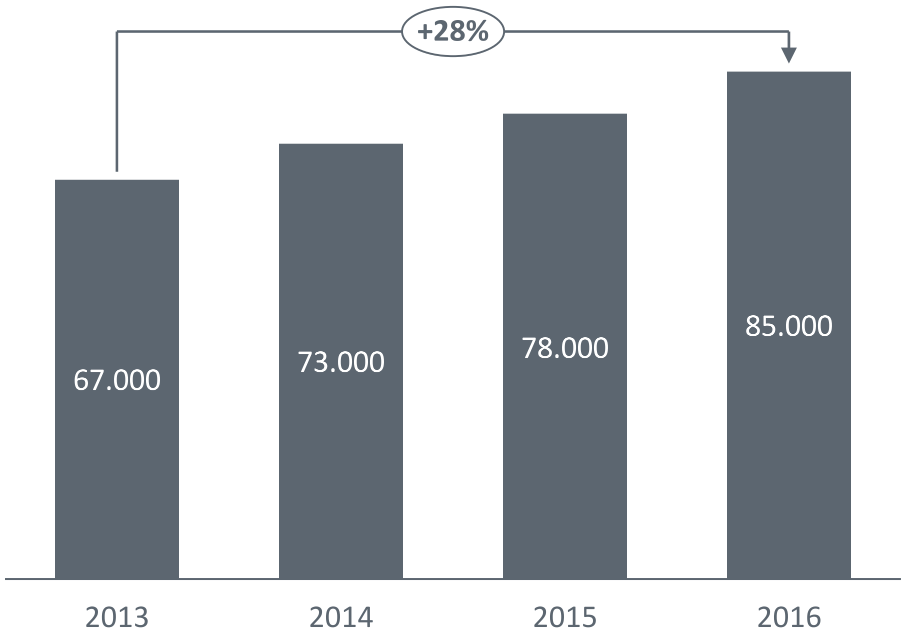

Tryggja fyrirsjáanleika og gagnsæi. Tryggingagjald taki mið af hagsveiflum - sett verði gólf og þak sem tryggi fulla fjármögnun yfir alla hagsveifluna

- Laungreiðendum ber að greiða tryggingagjald sem er 6,85% af heildarlaunum.
- Þar sem það er fast hlutfall af heildarlaunum er staða tryggingasjóðsins sterk á þenslutímum og veik þegar þrengir að í efnahagslífinu.

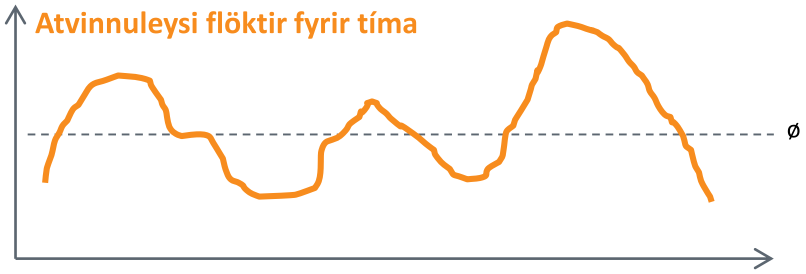

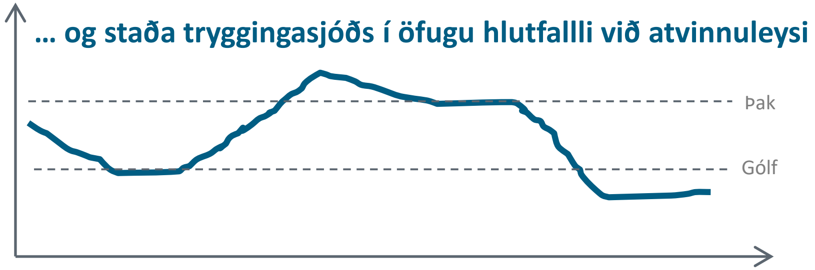

Tillaga: Tryggingagjald hækki þegar staða tryggingasjóðs nær gólfi og lækki þegar staða tryggingasjóðs rekst í þak

1. Girt verði fyrir sveiflumögnunaráhrif þess
2. Tryggingagjaldið hækki oglækki í öfugu hlutfalli við hagsveifluna – með þaki og gólfi
3. Tryggir fullfjármagnað kerfi í gegnum hagsveifluna

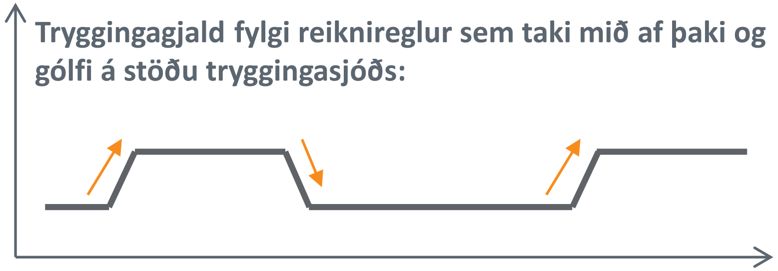

4

Hvernig komumst við þangað?

Tékklisti úr tillögum Samráðsvettvangs:

- ✓ Einstaklingar
- ✓ Neysluskattskerfið
- ✓ Tryggingagjaldið
- ✓ Fjármagnstekjuskattur

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Fjármagnstekjuskattur leggst á nafnávöxtun en ekki raunávöxtun. Dregur úr hvata til sparnaðar.

Fjármagnstekjuskattur fyrir áhættulausar fjárfestingar
- sýnidæmi

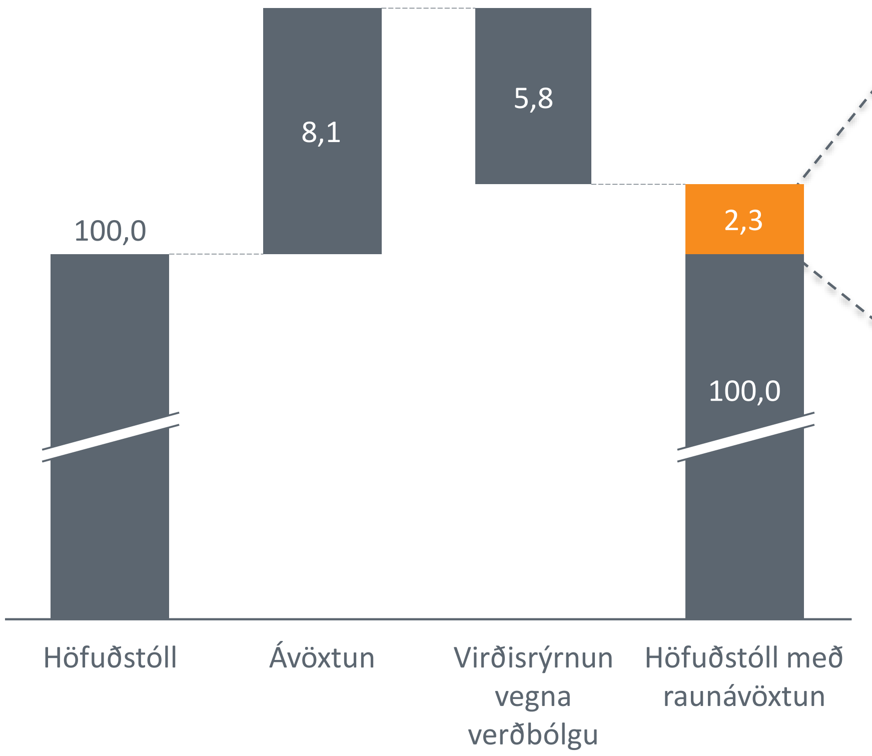

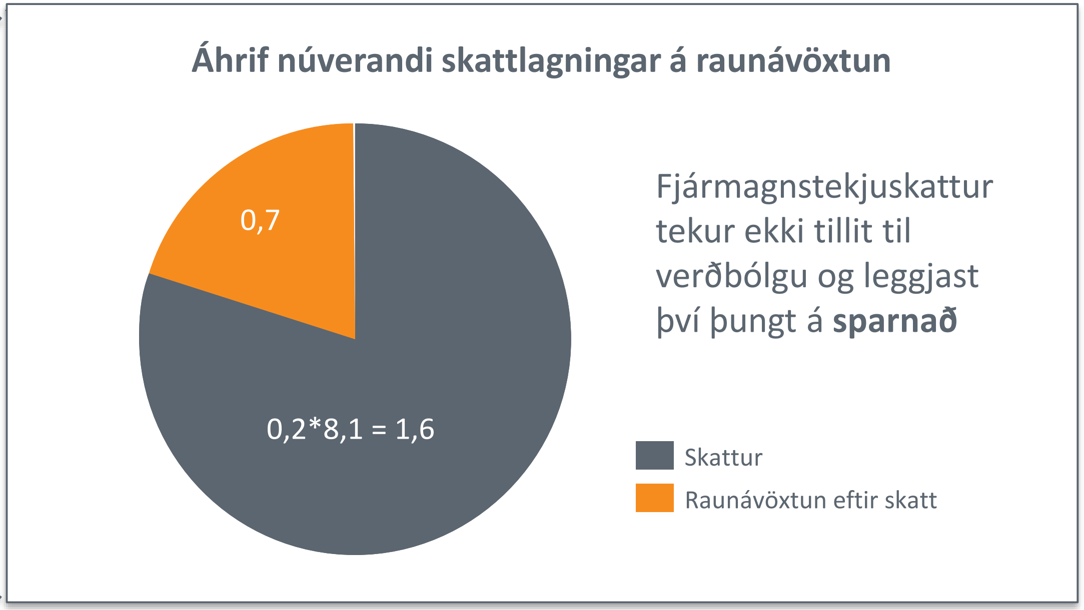

Fjármagnstekjuskattur verði lagður á raunvexti en ekki nafnvexti eins og kerfið er í dag

Hvað einkennir gott skattkerfi?

Einfalt

Einfalt skattkerfi lágmarkar kostnað vegna skattheimtu fyrir bæði yfirvöld og skattborgara.

Gagnsætt

- Gagnsætt skattkerfi stuðlar að betri skilningi skattborgara og lækkar kostnað.
- Stuðlar jafnframt að aukinni eftirfylgni og dregur úr undanskotum.

Skilvirkt

Skilvirkt skattkerfi lágmarkar neikvæð áhrif skatta á ákvarðanir um sparnað, fjárfestingu, neyslu og vinnuframlag.

Fyrirsjánlegt

Fyrirsjáanlegt skattkerfi dregur úr óvissu og auðveldar áætlanagerð bæði fyrirtækja og einstaklinga.

Tillögurnar haka í öll boxin: Eru einfaldar, skilvirkar, gagnsæjar og fyrirsjáanlegar

1

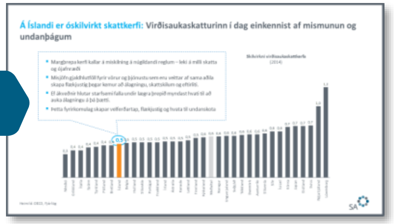

Einstaklingar

- Tvö lág skattþrep og einföldun bótakerfis -
- Stuðningur aukinn til tekjulægri hópa.
- Einfaldara og skilvirkara tekjuskattskerfi.

2

Neysluskattskerfi

- Taka upp eitt virðisaukaskattsþrep og breikka skattstofninn.
- Auka skilvirkni og gagnsæi neysluskattskerfa

3

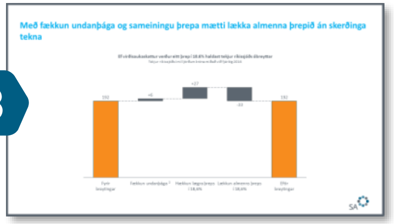

Tryggingagjald

- Tryggingagjaldið skal taka mið af hagsveiflunni. Tryggt fulla fjármögnun yfir hagsveiflun.
- Tryggir fyrirsjáanleika og gagnsæi.

4

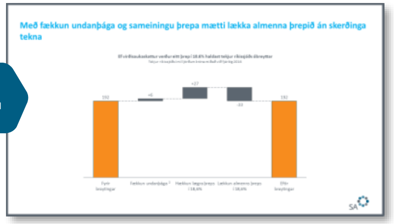

Skattur á fjármagnstekjur

- Fjármagnstekjur verði skattlagðar miðað við raunávöxtun í stað nafnávöxtunar.
- Tryggir fyrirsjáanleika.

Tékklisti fyrir nýjan fjármálaráðherra: Einfalt, skilvirkt skattkerfi sem styður við hagstjórn

1. Lækka skatta – Ísland þarf ekki að vera háskattaland til framtíðar
2. Ekki hækka skatta – nema að jafnstór skattalækkun komi á móti
3. Ekki byggja útgjaldaaukningu á góðæristekjustofnum – gjaldahlið fjárlaga er tregbreytanleg
4. Minnka umsvif ríkisins og skapa svigrúm til skattalækkana – agi í ríkisfjármálum er forsenda stöðugleika
5. Tryggja aukin fyrirsjáanleika með fáum en jafnframt góðum skattkerfisbreytingum

… og það er óþarfi að finna upp hjólið

FRUMKVÆÐI
ÁBYRGÐ
ÁRANGUR